

ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

*Кам'янецька Євгенія
Науковий керівник – доц. Грушко Віктор*

ГОЛОВНІ СУПЕРЕЧНОСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Актуальність досліджуваної проблеми ґрунтується на тому, що сьогодні увесь світ в більшій чи меншій мірі є втягнутим в процес глобалізації, у зв'язку з чим дослідники провідних країн світу прагнуть розібратися з проблемами розвитку інтеграційних процесів в контексті глобалізації. Тому й для нас важливо розібратися з особливостями цього процесу.

Наукова новизна полягає у тому, що автором статті зроблено спробу проаналізувати наявну інформацію і визначити в чому ж полягають головні суперечності глобалізації.

Об'єкт дослідження– глобалізація світового господарства.

Предмет дослідження– головні суперечності глобалізаційних процесів.

Мета статті– дослідити особливості глобалізації, визначити її позитивні та негативні риси.

Основні завдання статті:

–охарактеризувати процес глобалізації;

–з'ясувати позитивні та негативні риси глобалізації;

–визначити вплив глобалізації на розвиток держави.

Основу джерельної бази становлять роботи зарубіжних та українських дослідників, які вивчали процеси глобалізації, серед них такі відомі дослідники, як В. Базилевич, З. Бжезінський, О. Біленький, О. Білорус, А. Гальчинський, Н. Гражевська, Б. Губський, Е. Кочетов, І. Кириленко, Д. Лук'яненко, Ю. Макогон, А. Неклеса, В. Новицький, Ю. Пахомов, Р. Робертсон, В. Сіденко, С. Соколенко та ін. Попри активне дослідження економістами проблем глобалізації, на сьогодні не було розроблено узагальнюючої праці, у якій розглядалися б головні суперечності глобалізації.

Сучасний етап розвитку світового співтовариства характеризується посиленням взаємозв'язку між країнами в різних сферах суспільного життя. Загалом це співробітництво веде до об'єднання світової спільноти в єдине ціле. Прикладами спроб створити таке ціле є міжнародні організації, які охоплюють багато країн світу. Це стало можливим завдяки розвитку транспорту, зв'язку та інноваційних технологій. Завдяки цим процесам почала формуватися глобальна структура світу, що підштовхнула до пошуку такої моделі співіснування між країнами за якої вони всі мали б рівні можливості для розвитку. Загалом всі ці процеси призвели до потреби вивчення явища глобалізації, як складного, багатовимірного процесу, який має безліч проявів та супроводжується багатьма проблемами. Оскільки глобальний світ є відкритою системою, дійовими особами якої є країни, міжнародні організації між якими відбувається постійний обмін ресурсами, технологіями, досягненнями культури, ідеями. Тому нам важливо розібратися з поняттям глобалізації, його позитивними та негативними рисами.

Найбільш актуально питання глобалізації постало наприкінці XIX ст. коли науковці все частіше почали досліджувати цей процес. Вперше поняття глобалізації у науковий обіг ввів Р. Робертсон, який розробив основні принципи теорії глобалізму та сформулював концепцію глобалізації. Після нього все більше науковців почали звертати свої погляди на дослідження цього процесу.

Глобалізацію вважають ключовою тенденцією розвитку світового співтовариства протягом XX-XXI ст., яка характеризується інтеграцією всіх структурних елементів міжнародної економічної системи, що відображає її внутрішню цілісність та єдність, в основі якої знаходиться поглиблення інтернаціоналізації виробництва та обміну, зростання транснаціоналізації та інтеграції національних економік, модернізація технологічних основ сучасної ринкової системи, встановлення універсальних стандартів життєдіяльності та формування інститутів глобального менеджменту [1, с. 73]. Виходячи з цього країни мають

приспосовуватись до нових умов, що склались на міжнародній арені, втрачаючи свою національну ідентичність у процесі глобальних трансформацій.

Глобалізація це явище багатогранне, яке слід розглядати як систему, що охоплює різні сфери світового співтовариства: науку, економіку, культуру, мистецтво, етику, політику. Ці процеси супроводжуються проникненням у світовому вимірі інформаційних, фінансових, культурних, ділових (виробничих, торговельних) процесів, що змінюють як соціальне, так і соціокультурне життя більшості країн світу [2, с 14].

Григорій Явлинський ще в 1952 р. підмітив, що процес глобалізації вже настільки змінив світ, що йти в воду, яка текла чверть століття назад просто неможливо. Цей вислів є дуже актуальним для нашого часу, оскільки яскраво відображає ті явища, які відбуваються зараз.

Найактуальнішою для світового співтовариства є економічна глобалізація, для якої характерними є провідна роль великих компаній, функціонування глобальних «віртуальних» ринків – фінансового, валютного, фондового, створення й діяльність глобальних торговельно-економічних об'єднань і союзів, перенесення всіх національних і міжнародних фінансових та валютних транзакцій, а також страхових і торговельних послуг у глобальну мережу [3, с 3].

Сучасний світ перебуває на етапі становлення інформаційно-комунікаційної глобалізації, для якої характерний розвиток глобальних космічних комунікаційних систем, персональних систем зв'язку та глобального позиціонування, створення глобальних систем керування бізнесом, виробничими процесами й домашніми господарствами на базі інформаційно-комунікаційних комплексів, комп'ютеризація й роботизація все більшого числа процесів життєдіяльності людства [3, с 3].

Як і будь-яке явище глобалізація має багато суперечностей, оскільки позитивний ефект, який вона справляє на розвиток світу супроводжується значним негативним відбитком.

Одним з важливих позитивних впливів глобалізації стало формування світового економічного простору, завдяки чому надається можливість економічного розвитку для держав, утворюються транснаціональні корпорації, крім того підприємства, які вдало скористаються ситуацією зможуть отримати економічну вигоду від світової торгівлі. Тепер вони можуть вести торгівлю на взаємовигідній основі за межами своєї країни, відкривати філії в інших країнах, таким чином збільшуючи ринок збуту своїх товарів, отримуючи доступ до ресурсів, а також можуть співпрацювати з фірмами розташованими в інших країнах, збільшуючи обсяги своїх прибутків, але разом з тим і даючи нові робочі місця в цих країнах, покращуючи рівень життя населення в них. Зокрема таким чином в Індії та Китаї вдалося зменшити безробіття, у В'єтнамі покращити умови життя населення.

Розширення ринків та загострення міжнародної конкуренції є стимулом для запровадження інноваційних технологій, проведення структурних змін та вдосконалення виробництва, для зменшення витрат на виготовлення товарів.

Зміни у виробництві потребують підвищення кваліфікації робітників, які б могли працювати на цих підприємствах, що у свою чергу збільшує попит на кваліфікованих робітників, тим самим змінюється вектор розвитку освіти. Люди отримують можливість здобувати освіту за межами своєї країни. З іншої сторони це збільшує розрив у заробітній платі між кваліфікованими та некваліфікованими робітниками.

Процеси глобалізації, в які втягнутий весь світ, дозволяють підвищити рівень життя населення, завдяки росту доступності сучасних товарів, доступу до технологій. Для сучасності характерний розвиток міжкультурних зв'язків. Ми маємо можливість за лічені хвилини зв'язатися з людьми, які знаходяться в будь-якому куточку світу, переїхати жити в інші країни.

Але поряд з тим виникають негативні наслідки пов'язані з нерівномірним розподілом майна, що веде до поширення соціальної нерівності. Великі компанії розташовані в економічно розвинених країнах заповнюють ринки країн з менш розвинутою економікою своїми товарами, чим спричиняють банкрутство підприємств в даних країнах. Оскільки собівартість товарів в них нижча, ніж вартість на аналогічні товари в країнах, що розвиваються. Це веде до росту безробіття та до зниження рівня життя населення цих країн. Що призводить до масових міграцій населення з менш розвинутих країн світу в більш розвинуті.

Сильні країни нав'язують вигідну для себе структуру господарства для слабших країн, намагаються зробити їх економічно залежними від себе. Це спричиняє формування своєрідної системи залежності, що відбивається на векторі політичного розвитку країн. Крім того, занепадають ті галузі промисловості країни, в яких не зацікавлені сильніші держави. Це призводить до формування залежності економіки одних країн від інших, що робить ці країни вразливими перед змінами кон'юнктури світового ринку.

Процеси глобалізації спричиняють руйнування традиційного укладу життя в багатьох країнах, посилення протиріч між глобальними та національними цінностями, способом життя. З'являється феномен масової культури, стандартизації сприйняття світу, який стирає національні особливості народів.

Недоліком глобалізації є те, що не всі країни в однаковій мірі є втягнутими у цей процес. Велику роль у цьому процесі грає їхнє географічне розташування. Тобто країни, які розташовані на периферії залишаються мало задіяними в процесах економічної глобалізації. Наприклад, мало втягнутими у процеси глобалізації економіки є країни Африки, у яких рівень життя більшості населення є доволі низький, у результаті чого велика частка населення емігрує у більш розвинені країни світу.

Високорозвинені країни вивозять «брудні» виробництва в країни третього світу, щоб зменшити шкідливий вплив на стан екології своєї країни. Проте це не змінює того факту, що такі дії збільшують навантаження на світову екосистему, тому назрівають глобальні екологічні проблеми, які потребують термінового вирішення в масштабах усієї планети.

Висновки. Отже, глобалізація—це складний та тривалий процес інтеграції національних економік країн світу, який супроводжується багатьма суперечливими процесами, які мають як позитивні, так і негативні риси. Проте цей процес є закономірним етапом розвитку людства, зупинити який неможливо, тому важливо використати його з максимальною користю, зменшивши до мінімуму його негативний вплив.

Процес глобалізації призвів до настання епохи великого світу, тобто світу у якому стираються кордони між державами та формується глобальна спільнота під назвою людство.

ЛІТЕРАТУРА

1. Глобальна економіка: принципи становлення, функціонування та розвитку : [монографія] / П. О. Куцик, О. І. Ковтун, Г. І. Баштянин. – Львів : Львів. комерц. акад., 2015. – 583 с.
2. Лук'яненко Д. Глобальні фінансові дисбаланси та їх економічні наслідки / Д. Лук'яненко, А. Поручник, Я. Столярчук // Журнал європейської економіки. – 2010. – Т. 9. – № 5. – С. 73–92.
3. Лозовицький О. Глобалізація і держава: світовий інтеграційний процес чи регіональний перерозподіл? / О. Лозовицький URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej15/txts/12LOSGRP.pdf> (дата звернення 08.03.2021)

*Михаць Володимир
Науковий керівник – доц. Григорук Наталія*

ПОЛІТИКА КОЛОНІАЛІЗМУ УРЯДУ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ У ХІХ СТ.

Ставши однією з найбільших колоніальних імперій світу, Англія у ХІХ ст., мала практично по всіх куточках планети свої колонії. До цього варто зазначити, що вони були як континентальні, так і острівні. Британії, на цей період, належало близько 1/5 частини суші. Однак, англійські уряди все-одно бажали розширювати свої володіння. Це можна легко зрозуміти, оскільки колонії давали сировину, ринок збуту для англійських товарів, і було куди вкладати англійський капітал, окрім цього, це значно підсилювало становище Британії у світовій політичній арені. А у зовнішній політиці, всі англійські уряди, попри ворожнечу між партіями, бажали тільки одного здобути першість у світі.

Актуальною ця тема є, оскільки, «колоніалізм» існує по сьогоднішній день, але дещо видозмінений, і названий іншими словами, яскравим прикладом цього може виступати Росія, нам варто зрозуміти, що від такого способу утвердження держави на політичній арені варто відмовитись. Оскільки, на прикладі Великобританії можна усвідомити, що колонії це пережиток минулого і на сучасному етапі розвитку людства від «політики колоніалізму» бажаних результатів ми не отримуємо, як би це не називали.